

Kampanja: Da li vam je pozNATO?

Zaštita životne sredine u kontekstu odnosa BiH sa NATO-om

Ubrzano mijenjanje klimatskih uslova na Zemlji, te s tim u vezi i sve češća pojava ekstremnih vremenskih prilika, jedan su od ključnih razloga zbog čega je NATO posvetio posebnu pažnju toj vrsti izazova, povećavajući i ubrzavajući svoje napore u zaštiti životne sredine. Već unazad nekoliko decenija Alijansa se bavi pitanjima mogućnosti ugrožavanja sigurnosti životne sredine koja mogu dovesti do humanitarnih katastrofa, regionalnih tenzija i nasilja. Pružajući pomoć u slučaju katastrofa, NATO je fokusiran na ekološke rizike za vojne aktivnosti i sigurnost općenito, uključujući okolišne faktore koji utiču na opskrbu energijom, istovremeno tražeći

načine za poboljšanje energetske efikasnosti u vojsci putem inovativnih tehnologija. Tako se NATO angažuje u civilnoj pripravnosti i hitnom odgovoru na ekološke katastrofe kao što su poplave, šumski požari i zemljotresi, te se fokusira na povećanje energetske efikasnosti i na smanjenje uticaja oružanih snaga na životnu sredinu. NATO je još 1969. godine prepoznao ekološke izazove, što je pokazao osnivanjem Komiteta za izazove modernog društva (CCMS) koji je upravljao studijama i stipendijama koje su se fokusirale na pitanja kao što su zagađenje zraka i buke, napredna zdravstvena zaštita i odlaganje opasnog otpada.

OSNIVANJE PROGRAMA NAUKE ZA MIR I SIGURNOST

NATO-ov naučni komitet se 2006. godine spojio sa CCMS-om kako bi formirao Program nauke za mir i sigurnost (SPS) za razvoj inicijativa o novim sigurnosnim izazovima, uključujući pitanja sigurnosti životne sredine – kao što su upravljanje vodama i prevencija prirodnih katastrofa i energetska sigurnost. NATO-ova organizacija za nauku i tehnologiju (STO) takođe promoviše i sprovodi naučna istraživanja vezana za pitanja životne sredine. NATO je 2021. godine usvojio ambiciozni akcijski plan za klimatske promjene i sigurnost kako bi uključio razmatranje klimatskih promjena u NATO-ovu političku i vojnu agendu.

POLITIKE I STANDARDI

Razvoj NATO-ove politike zaštite životne sredine rezultirao je brojnim smjernicama i standardima, te je njena temeljna odrednica da snage predvođene NATO-om moraju nastojati da poštuju ekološke principe i politike pod svim uslovima. Trenutno, promovišući saradnju i standardizaciju među zemljama članicama i partnerima NATO-a, kao i među različitim NATO tijelima i međunarodnim organizacijama, u okviru NATO-a funkcionišu dvije radne grupe. Prva je Radna grupa za zaštitu životne sredine (EPWG), a druga je Specijalistički tim za energetska efikasnost i zaštitu životne sredine (STEEEP). EPWG ima za cilj smanjenje mogućih štetnih uticaja vojnih aktivnosti na životnu sredinu razvojem NATO politika, standardizacijskih dokumenata, smjernica i najboljih praksi u planiranju i implementaciji operacija i vježbi, dok je cilj STEEEP-a da integriše propise o zaštiti životne sredine i energetske efikasnosti u tehničke zahtjeve i specifikacije za naoružanje, opremu i materijale na brodovima, kao i vezu između broda i obale u pomorskim snagama saveznika i partnerskih zemalja.

NATO I BIH U KONTEKSTU ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

Saradnja NATO-a i BiH u okviru Programa nauka za mir i sigurnost (SPS) datira još od 2007. godine. Saradnja u okviru SPS-a odvija se kroz radionice, kurseve, timski rad i višegodišnje projekte koji omogućavaju povezivanje naučnika iz zemalja članica NATO-a sa naučnicima iz partnerskih zemalja i zemalja Mediteranskog dijaloga, te doprinose jačanju partnerstva kao strateškog cilja NATO-a. Primjera radi, još u oktobru 2008. godine u Sarajevu je održana radionica u okviru SPS-a, a tema je bila „Procjena štete i sanacija nakon prirodnih katastrofa i prethodnih vojnih aktivnosti“. Glavni cilj radionice bio je – procijeniti postojeće znanje i nove izazove u suočavanju sa prirodnim ili katastrofama koje uzrokuje ljudski faktor, a nanose štetu objektima, infrastrukturi i životnoj sredini.

Da li vam je pozNATO?

Povjerenički fondovi su prvi put pokrenuti 2000. godine u okviru NATO-ovog programa Partnerstvo za mir (PfP), koji je promovisao bilateralnu saradnju sa zemljama nečlanicama u određenim regionima, ali je tokom godina mehanizam povjereničkog fonda otvoren za sve NATO partnere. Projekti Trast fonda (Trust Fund) nastoje osigurati poštovanje najviših ekoloških standarda, a recikliranje materijala je bitan dio mnogih projekata.

Zaštita životne sredine u kontekstu odnosa BiH sa NATO-om

ZAŠTITA OKOLIŠA U OKVIRU PROGRAMA REFORMI BIH 2021.

Nakon odluke koju su 5. 11. 2018. godine donijeli ministri vanjskih poslova zemalja članica NATO-a u skladu sa kojom je BiH dobila ponudu za Akcioni plan za članstvo u NATO (MAP), Predsjedništvo BiH je krajem decembra 2019. godine usvojilo Program reformi BiH za 2020. godinu. U Programu reformi BiH za 2021. godinu, koji još nije usvojen od strane Vijeća ministara BiH, u kontekstu zaštite okoliša, u okviru poglavlja Unutrašnja politika navodi se da će BiH nastaviti unapređivati sistem zaštite okoliša i saradnje sa NATO-om, EU i drugim relevantnim međunarodnim partnerima u oblasti sigurnosti okoliša. Nadalje, kako u dokumentu takođe stoji, u skladu sa ustavnim nadležnostima i pravnim propisima u oblasti zaštite okoliša, BiH će implementirati strateške planove, uključujući strategiju ulaganja i povećati ulaganja u infrastrukturu za zaštitu okoliša sa posebnim naglaskom na prikupljanje i pročišćavanje otpadnih voda, snabdijevanje pitkom vodom i upravljanje čvrstim otpadom.

Posebna pažnja posvetiće se klimatskim promjenama i njenim mogućim negativnim posljedicama, imajući na umu činjenicu da se BiH nalazi u dijelu svijeta koji je jako osjetljiv na klimatske promjene i ranjiv u tom smislu. BiH će pokušati implementirati sve međunarodne sporazume o zaštiti okoliša i aktivno učestvovati u ovim procesima i u zemlji i na međunarodnoj sceni. Na kraju, u sklopu Programa reformi BiH za 2021. godinu, naglašeno je da će BiH nastaviti razvijati aktivnosti u okviru Inicijative za okoliš i sigurnost (ENVSEC) radi sveobuhvatnog pristupa okolišnim prioritetima sa šest ENVSEC partnerskih zemalja, NATO-om, OSCE-om, UNECE-om, UNDP-om i Regionalnim centrom za okoliš za centralnu i istočnu Evropu (REC), kao i da će nastaviti raditi na ratifikaciji međunarodnih konvencija o okolišu koje do sada nisu ratifikovane. U tabelarnom dijelu Programa reformi za 2021. godinu, precizno su navedene aktivnosti koje naša država planira preduzeti u cilju zaštite okoliša.

Tako, s ciljem poboljšanja sigurnosti i zaštite okoliša u saradnji sa NATO-om, a u okviru SPS-a predviđaju se četiri aktivnosti:

- Implementacija zakona o procjeni uticaja na okoliš u skladu sa ustavnim ovlastima i zakonima;
- Jačanje administrativnih kapaciteta institucija koje se bave zaštitom okoliša, posebno na državnom nivou i poboljšanje komunikacije i koordinacije između tih institucija;
- Usklađivanje zakona sa standardima NATO-a i partnerskih zemalja, s fokusom na upravljanju otpadom, kvalitetu vode i zraka, zaštiti prirode i integrisanom sprečavanju i kontroli zagađenja, rješavanju okolišnih žarišnih tačaka, preventivnim radnjama za sprečavanje okolišnih nesreća, okolišnoj reviziji vojnih lokacija, i perspektivnih i neperspektivnih;
- Izvršavanje strateških planova, uključujući investicijske strategije i povećanje ulaganja u infrastrukturu za zaštitu okoliša, s posebnim fokusom na prikupljanju i obradi otpadnih voda, snabdijevanju pitkom vodom i upravljanju čvrstim otpadom.

U cilju ratifikacije i implementacije međunarodnih konvencija o zaštiti okoliša, planiraju se sljedeće aktivnosti:

- Usklađivanje zakona o zaštiti okoliša sa međunarodnim standardima;
- Učešće u procesima i projektima vezanim za aktivnosti sigurnosti okoliša u okviru programa NATO SPS.

Linkovi korišteni u kreiranju teksta:

https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_91048.htm
MENADŽMENT KVALITETA I ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE U ...
Zaštita životne sredine ispred NATO saveza - bosna i hercegovina - NATO.int
Zaštita životne sredine i NATO
<https://archive.is/7nj4u>
<https://web.archive.org/web/20191203101942/http://predsjednistvobih.ba/saop/default.aspx?id=86716&langTag=bs-BA>
Opće o NATO - Ministarstvo vanjskih poslova BiH
<https://archives.nato.int/committee-on-challenges-of-modern-society-ccms>
<https://web.archive.org/web/20210505095940/https://ekonsultacije.gov.ba/legislativeactivities/details/110879->

Objavljivanje ovog teksta omogućeno je podrškom Ministarstva vanjskih poslova Republike Češke.
Tekst odražava stav njegovog autora, a ne nužno i stav Republike Češke.